

בס"ד. ש"פ בהר"ב בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשל"א

(הנחה בלתי מוגה)

אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם וגו'¹, ופרש"י (מספרא) אם בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה. ומ"ש אם גו', אין הכוונה שאין זה חובה ח"ו, אלא כדאיתא בגמרא², אם בחוקותי תלכו, אין אם אלא לשון תחנונים, וכן הוא אומר³ לו עמי שומע לי גו' כמעט אויביהם אכניע, ואומר⁴ לו הקשבת למצוותי ויהי כנהר שלומך גו' ויהי כחול זרעך וצאצאי מעיך גו'⁵. וצריך להבין, דלכאורה, בשלמא בנוגע לענין העמל בתורה שייך לומר לשון תחנונים, שזוהי בקשה, אבל מ"ש לאח"ז ואת מצוותי תשמרו, איך אפ"ל שזוהי בקשה, הרי מצוה היא ציווי, וציווי ובקשה הם שני הפכים (כי בציווי אין ברירה להמצווה, ואילו בבקשה יש לו ברירה), וא"כ איך אפשר לומר על קיום ושמירת המצוות ענין של בקשה ותחנונים⁶. גם צריך להבין קשר הענינים דעמל בתורה וקיום המצוות, שזהו אומרו בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו, בו' המחבר, שמזה משמע שאינם ענינים נפרדים, אלא הם תלויים זב"ז, שבתחלה צ"ל העמל בתורה ועי"ז בא אח"כ לקיום המצוות, דלכאורה, הרי הלימוד שהוא בשביל קיום המצוות, לדעת את המעשה אשר יעשון (כמבואר בהלכות ת"ת⁷), אינו מוכרח להיות באופן של עמל ויגיעה. ורק בשביל לברר ולהורות הלכה יש צורך בענין היגיעה, וכמבואר בארוכה בהמשך תרס"ו⁸ שכדי לברר הלכה לאמיתתה יש צורך ביגיעה עצומה כו', וגם צ"ל ענין הביטול וקבלת עול כו', וכמ"ש והוי' עמו, שהלכה כמותו, שצריך סיעתא דשמיא כדי שלא יטה את השכל וכו'¹⁰, אבל בזמן הזה, הרי כבר סללו לנו את הדרך מורי ההוראה ופוסקי הדורות, ואין

(6) ראה ד"ה אם בחוקותי במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' תד. תרכ"ו. תר"ל.

(7) ראה ה'ל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ה.

(8) ע' עח ואילך. ע' קיג ואילך.

(9) שמואל-א טז, יח. סנהדרין צג, ב.

(10) ראה המשך תרס"ו ע' שצ [תקטן]

ואילך. וראה שם ע' תו [תקלד] ואילך.

(1) ריש פרשתנו (בחוקותי כו, ג).

(2) ע"ז ה, א.

(3) תהלים פא, יד-טו.

(4) ישע' מח, יח-ט.

(5) ברשימה נוספת: ולהעיר, שבפסוק הא'

מודגש ענין הכנעת האויב כו', ובפסוק הב'

מודגש ענין המשכת הברכה בגשמיות.

ולפלא, שבכמה דרושי חסידות שהובא

מארו"ל זה, לא נתפרש פסוק הב'.

צורך ביגיעה בשביל לידע את המעשה אשר יעשון, וא"כ, מהו טעם סדר הכתובים באופן שתחילה נאמר ענין העמל בתורה, בחוקותי תלכו, ואח"כ נאמר ואת מצוותי תשמרו. וגם צריך להבין מ"ש לאח"ז¹¹ ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו, כידוע השאלה בספרי חוקרי ישראל¹², מהו ענין שכר גשמי על זה שבחוקותי תלכו וגו'.

(ב) **ויובן** בהקדם ביאור ענין העמל בתורה, דלכאורה, עמל ותורה הם ב' דברים הפכיים, שהרי התורה ניתנה מלמעלה, כמ"ש¹³ מן השמים דברתי עמכם, וענינה המשכה מלמעלה למטה, וכנודע¹⁴ שהתורה נקראת לחם מן השמים¹⁵, משא"כ העמל ענינו עבודת המטה, וא"כ מהו ענין עמלים בתורה. ובפרט ע"פ המבואר בלקו"ת בלק¹⁶ במ"ש¹⁷ ולא ראה עמל בישראל, שבבחי' ישראל, אותיות לי ראש¹⁸, שזהו ענין התורה, לא שייך ענין של עמל. וביאור הענין יובן ע"פ מה שמבאר הצ"צ ברשימותיו¹⁹, שיש לפרש ענין עמלים בתורה ע"ד מ"ש²⁰ אדם לעמל יולד, ואמרו רז"ל²¹ דהיינו עמל תורה. ומובן מהמבואר שם, שבלימוד התורה יש ב' אופנים. אופן הלימוד למיגרס²², שזהו כפי שהתורה היא בדרך מלמעלה למטה. אך יש שם אופן הלימוד לעיונא²², שזהו"ע העמל והיגיעה בתורה, דכשם שע"י עמל ויגיעה כפשוטו מוציאים את הכח הפנימי מן ההעלם אל הגילוי, כך ע"י היגיעה בתורה ממשיכים מלמעלה בחי' גילוי פנימיות החכמה, ועי"ז פועלים גם למעלה המשכה אלקית מבחי' ומדריגה עליונה יותר, להיות תוספת אור בספירות העליונות. וכידוע שע"י קיום המצוות נעשה גופא דמלכא כביכול, כמארז"ל²³ עה"פ²⁴ ועשיתם אותם, אתם כתיב, מעלה אני עליכם כאילו עשאוני, ומזה

11) שם, ד. כט. לקו"ת שלח מח, ב ואילך. סהמ"צ

להצ"צ טו, ב — בשם הזוהר.

19) אוה"ת פרשתנו (בחוקותי) ע' קצג.

20) איוב ה, ז.

21) סנהדרין צט, ב.

22) ראה שבת סג, א. הל' ת"ת לאדה"ז

שם.

23) ראה זהר פרשתנו קיג, א ויק"ר

פרשתנו פל"ה, ז. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן

הנחות הר"פ ע' צב. תקס"ח ח"א ע' יט.

ובכ"מ.

24) פרשתנו כו, ג.

11) שם, ד.

12) ראה אברבנאל ריש פרשתנו. כלי יקר

פרשתנו שם, יב.

13) יתרו כ, יט.

14) ראה אוה"ת קדושים ע' תקעו. המשך

תערי"ב ח"ב ע' א'קפא. ד"ה הנני ממטיר לכם

תשל"ז (תו"מ סה"מ שבט ע' תכה ואילך).

ובכ"מ.

15) לשון הכתוב — בשלח טז, ד.

16) עב, א.

17) בלק כג, כא.

18) שער הפסוקים להאריז"ל וישלח לב,

מובן גם לענין לימוד התורה, כידוע²⁵ שהתורה היא כמו דם הממשיך חיות לכל האברים, שע"י לימוד התורה ביגיעה ועמל ממשיכים למעלה המשכה חדשה מבחי' פנימיות החכמה שתומשך בכל הספירות העליונות.

ג) והנה ידוע מ"ש בזהר²⁶ עה"פ²⁷ עשרה עשרה הכף בשקל הקודש, שעשרה מאמרות שבהם נברא העולם²⁸ קשורים ותלויים בעשרת הדברות. וכביאור הרב המגיד²⁹ במ"ש³⁰ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, דוידבר לאמר היינו שהקב"ה חיבר וקשר את עשרת הדברות אל בחי' לאמר היינו עשרה מאמרות שנאמרו בששת ימי בראשית. ונרמז גם במ"ש בגמרא³¹ עה"פ³² ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי, שיום הששי הוא ששי בסיון שבו ניתנה תורה, כי קיום העולם הי' תלוי במתן התורה. ומכל זה מובן, שכללות ההשפעה שבעולם שרשה מעשרה מאמרות שבהם נברא העולם, הרי היא נמשכת מעשרת הדברות, דהיינו מהתורה. וכיון שכלימוד התורה יש ב' אופנים (כנ"ל בארוכה), צריך לומר שגם בהשפעות גשמיות ישנם ב' אופנים שנמשכים ע"י ב' האופנים הנ"ל בלימוד התורה.

ד) והענין בזה³³, דהנה בדרך כלל אופן קבלת השפע דהנהגת הטבע מהתורה הוא בדרך יחוד חיצוני, כמבואר בקבלה³⁴, שחוקות שמים וארץ³⁵, כמו יום ולילה לא ישבותו³⁶, שרשם מיחוד חיצוני דחו"ב שנמשך ביחוד חיצוני דזו"ג. אמנם מלבד זאת יש בחי' יחוד פנימי דחו"ב ויחוד פנימי דזו"ג, שענינו בעבודת האדם הוא העבודה דמס"ג, כמבואר במ"א (באמרי בינה³⁷ ובסהמ"צ להצ"צ מצות קידוש השם³⁸) דשמע ישראל הוי' אלקינו³⁹ היינו יחוד או"א, וה' אחד³⁹ היינו יחוד זו"ג. וכאשר ישנו ענין של זיווג פנימי, אזי נמשך תוספת חיות גם ביחוד

(25) ראה לקו"ת במדבר יג, סע"א.
 (26) ח"ג יא, ב ואילך.
 (27) נשא ז, פו.
 (28) אבות רפ"ה.
 (29) הובא בלקר"ת חוקת נז, סע"ג ואילך.
 (30) ירמי' לג, כה.
 (31) לשון הכתוב — נח ח, כב.
 (32) פתח השער פי"ט (ט, ד [יד, סע"ג ואילך]).
 (33) לג, ב.
 (34) ואתחנן ו, ד.

(35) ראה לקו"ת חוקת נז, סע"ג ואילך.
 (36) ח"ח ע' תתעג. ח"ח ע' בתתקפד ואילך. לקוטי אמרים להרב המגיד סימן יג ואילך. וש"נ.
 (37) יתרו כ, א.
 (38) שבת פח, א. ע"ז ג, א. ה, א.
 (39) בראשית א, לא.

החיצוני, כי היחוד הפנימי לגבי היחוד החיצוני הוא כמו נשמה לגבי הגוף, ובדוגמת החילוק באדם בשעה שישן, שלא נשאר בו אלא קיסטא דחיותא⁴⁰, לגבי היותו ער, שאז חוזרים ומתגלים כל הכחות. וע"ד המבואר בדרושי ראש השנה⁴¹ שאופן הבריאה יכול להיות בבחי' רפיון ידים כו', ואח"כ יש חיזוק ותוקף מיוחד שמוסיפים בזה. וכן הוא גם בנוגע לענין העמל בתורה, דכיון שעל ידו נמשך מפנימיות החכמה שלמעלה (כנ"ל ס"ב), שזהו"ע יחוד פנימי, הנה עי"ז פועלים תוספת אורות גם ביחוד החיצוני, בעשרה מאמרות שבהם נברא העולם.

(ה) **וזהו** אם בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה, אזי ונתתי גשמיכם בעתם גו' ועץ השדה יתן פריו, שזוהי הוספה מיוחדת בהשפעת הגשמיות שנעשית ע"י יחוד פנימי, שזהו מ"ש ונתתי גשמיכם, ונתתי דייקא, ולא ע"י שליח⁴², והגשמים הם בעתם דוקא, ועץ השדה יתן פריו, הן אילני סרק ועתידין לעשות פירות⁴³, שזהו"ע נסי כו'.

ובזה יובן גם מ"ש אם בחוקותי, אין אם אלא לשון תחנונים, כי, הנתינת כח לענין נעלה כזה שיהי' בכחם של ישראל להמשיך יחוד פנימי למעלה, הרי זה ע"י בקשה ותחנונים מלמעלה, תחנונים לשון מתנת חנם⁴⁴. וזהו גם מ"ש בחוקותי דוקא, כידוע⁴⁵ שקאי על בחי' אותיות החקיקה שבנפש, ששרשם בספירת הכתר, שמזה בא הכח לעבודה זו.

ובזה יובן גם מ"ש אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו, דכיון שעל ידי העמל בתורה (בחוקותי תלכו) ממשיכים יחוד פנימי, שזהו אור נעלה ביותר שלמעלה מסדר ההשתלשלות, לכן צריכים שמירה מיוחדת שלא תהי' מזה יניקה לחיצונים כו', וזהו ענין השמירה שנעשה ע"י המצוות⁴⁶.

וזהו אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם, שצ"ל העמל בתורה להמשיך בחי' יחוד פנימי למעלה, והשמירה שלא תהי' מזה יניקת החיצונים, היא ע"י ואת מצוותי תשמרו. ועי"ז ועשיתם

44) ראה ספרי ופרש"י ואתחנן ג, כג.

דב"ר פ"ב, א.

45) ראה לקו"ת פרשתנו מה, א ואילך. ובכ"מ.

46) ראה ד"ה אם בחוקותי תרכ"ו ותר"ל שבעה ע"פ.

40) ראה זח"א פג, א.

41) סידור עם דא"ח (רמו, ב [שס, ג] ואילך) ד"ה להבין ענין תק"ש עפ"י כוונת הבעש"ט ז"ל.

42) ראה אוה"ת שם.

43) פרש"י עה"פ.

אותם, אתם כתיב, שעושים גופא דמלכא כביכול. ועי"ז ניתוסף גם בהשפעת הגשמיות למטה, ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו, עם כל היעודים שבהמשך הפרשה, עד ליעודי הגאולה העתידה, כמ"ש⁴⁷ ואולך אתכם קוממיות, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

